

[Oluf Pedersen.]

denne Ordre var kommet til Kundskab i Horserød, hvad jeg ikke er helt klar over om den var — jeg har hørt Udtalelser fra nogle af dem, der løb deroppefra om, at Rygtet gik, de havde altsaa hørt et Rygte om, at de ikke vilde blive skudt —, hvis man virkelig havde faaet den Besked, at selv om I gaar nu, saa sker der jer ikke noget, I bliver ikke skudt, I faar Lov til at gaa — hvis den Mulighed var der, og det var gjort dem alle klart, at de havde den Mulighed, saa synes jeg, at det Standpunkt, der blev indtaget af Justitsministeren, kan forsvares. Men jeg synes ogsaa, de skal have haft den Mulighed, det maa jeg sige.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch har Ordet for en kort Bemærkning.

Hartvig Frisch: Jeg synes, vi har Grund til fra Tingets Side at rette en Tak til det ærede Medlem Hr. Martin Nielsen for, at han saa aabenhjertigt har udtalt sig, som han gjorde, for der er ingen Tvivl om, at han ogsaa i høj Grad rører ved vor Samvitighed. Det skal ikke være nogen som helst Hemmelighed, at de Handlinger, som baade Regeringen og Rigsdagen foretog i Maaneden efter den 22. Juni 1941, har efterladt meget Ubehag i vort Sind. Naar vi staar over for, at en af de paagældende, som har maattet lide alt, hvad det ærede Medlem Hr. Martin Nielsen har maattet lide, taler til os, vil jeg ikke lægge Skjul paa, at det i høj Grad bevæger os.

Debatten, som den her indleledes, opstod jo paa en noget anden og noget lettere Foranledning, det var det mere akademiske Spørgsmaal om Ordet „Beskyttelse“. Det var ogsaa det, der kaldte mig frem. Da det nu er blevet til et dybt alvorligt Spørgsmaal om selve Sagen, vil jeg gerne sige, at det er jo urigtigt, hvis man vil trække Rigsdagen frem som afgørende med Hensyn til Arrestationerne. Det laa saadan, at Arrestationerne krævedes den Morgen, den 22. Juni, paa en Maade, som Rigsdagen overhovedet intet kunde have med at gøre; det er her Spørgsmaalet ligger, hvorvidt man fra dansk Side simpelt hen skulde have afvist det, og det vil sige at overlade til Tyskerne at foretage Deportationerne af disse Medborgere. Dér er det, jeg har den Opfattelse — og jeg ønsker at sige det uden paa nogen Maade at gaa imod den Patos, som ligger i det ærede Medlems Udtalelser efter hans Lidelser —, at den danske Embedsmand, der stod over for

dette Valg, efter min Mening ærligt og redeligt maatte komme til det Resultat, at han skyldte sine Landsmænd at beskytte dem mod det, Tyskerne krævede; og naar først det Skridt var foretaget, maa man sige, at de derefter følgende kom fuldkommen logisk det ene efter det andet, indtil et Skridt, som ikke kan forsvares. Det er, at der efter den 29. August ikke blev gjort rent Bord, men at det kun blev Fangerne i en af Lejrene, der kom ud; det kan ikke forsvares. Med Hensyn til de andre Ting er der en vis terribel Logik, saaledes at det ene Led følger efter det andet. Det er i den Forstand, at jeg vil bruge Ordet Beskyttelse, og i den Forstand har jeg ogsaa Ret til at nævne mit lille Tilfælde; det faldt ind under Valget mellem Deportation og dansk Fængsel.

Martin Nielsen: Det ærede Medlem maa forstaa, at for os var Spørgsmaalet om Beskyttelse ikke et akademisk Begreb, det var noget mere haandgribeligt. Der synes at være en Tendens til, at alt efterhaanden skal tabe sig i Taage — det var ikke Rigsdagens Skyld, Rigsdagen greb først ind akkurat to Maaneder efter Arrestationerne. Ja, det ved jeg meget vel, men hvad gjorde Rigsdagen i Perioden mellem Arrestationerne og Lovens Vedtagelse, hvor der ikke fandtes Skygge af Grund til Indespærring undtagen Magt, brutal Vold; det var det eneste juridiske Grundlag i de to Maaneder? Protesterede man, gik man til Rigsadvokaten, til Højesteret, søgte man at gøre Regeringen klar over, at den havde handlet i Uoverensstemmelse med Rigsdagens Vilje? Det tror jeg ikke man gjorde, jeg tror oven i Købet, at man fra en vis Side i Rigsdagen fremskynkede Loven ved Hjælp af den Mand, som endnu er paa fri Fod, daværende Højesteretspræsident Troels Jørgensen, fremskynkede Loven, fordi man ønskede at have et juridisk Grundlag, have et lovligt Grundlag for det ulovlige, man havde gjort. Hvis den Embedsmand, der foretog disse Arrestationer, som handlede saaledes — bare jeg kunde faa at vide, hvem det var . . . ! Jeg kan ikke paa staaende Fod dokumentere det, men jeg har den bestemte Opfattelse, at der var Tid nok, fra det Tidspunkt, da Kravet blev fremsat om vor Arrestation, til Arrestationen fandt Sted, til, at man kunde have givet os Valget, om vi ønskede at nyde godt af den Beskyttelse, man havde tiltænkt os, eller om vi ønskede at bjærge os selv saa godt, vi kunde. Det er min Opfattelse, at det ligger saadan, og det sidste Spørgsmaal